

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2200

Vragen van het lid **Paul** (VVD) aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *het artikel «Op deze school werden kinderen geslagen. Toch mochten de leerkrachten blijven»* (ingezonden 9 maart 2023).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Primair en Voortgezet Onderwijs) (ontvangen 7 april 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Op deze school werden kinderen geslagen. Toch mochten de leerkrachten blijven» en de documentaire «De Plato-school»?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het artikel en de documentaire.

Vraag 2

Bent u ook geschrokken van deze casus en het feit dat dit slechts twintig jaar geleden gebeurd is?

Antwoord 2

Ik heb met ontzetting de verhalen van de kinderen en de leerkrachten uit de documentaire aangehoord. Dat er kinderen, soms onder toezicht van de hele school, werden geslagen en vernederd is afschuwelijk. En dat zo veel kinderen hierover niets durfden te zeggen omdat ze dachten dat het normaal was, is hartverscheurend. Ik vind het onvoorstelbaar dat dit zo lang heeft kunnen voortduren.

Casussen zoals die in de documentaire naar voren zijn gebracht, moeten we te allen tijde zien te voorkomen. Daarom heeft dit kabinet de veiligheid van leerlingen tot één van zijn speerpunten gemaakt. Onder andere door versterking van het klachtenstelsel, uitbreiding van de monitor sociale veiligheid en aangescherpt toezicht.

¹ NRC, 7 maart 2023, «Op deze school werden kinderen geslagen. Toch mochten de leerkrachten blijven», <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/03/07/op-deze-school-werden-kinderen-geslagen-toch-mochten-de-leerkrachten-blijven-a4158865>

Vraag 3

Bent u het ermee eens dat onderwijsvrijheid nooit misbruikt mag worden voor excessieve straffen, waaronder lijfstraffen?

Antwoord 3

Natuurlijk mag het recht van scholen op onderwijsvrijheid nooit misbruikt worden voor excessieve straffen, dit staat buiten kijf. Met artikel 23 van de Grondwet is het recht op onderwijsvrijheid in het leven geroepen om ruimte te bieden aan de diversiteit aan opvattingen die er bestaat over goed onderwijs. Maar deze ruimte is altijd begrensd geweest, allereerst door de democratische rechtsstaat waarin wij leven. Binnen de democratische rechtsstaat is het uitoefenen van geweld bij wet verboden. Scholen kunnen zich dus nooit beroepen op artikel 23 van de Grondwet als legitimatie van geweld.

Ook de burgerschapsopdracht en de wettelijke zorgplicht van scholen voor de veiligheid van onderwijs stellen vandaag de dag grenzen aan de ruimte die scholen hebben om een eigen invulling aan het onderwijs te geven. Dit betekent, onder meer, dat scholen de basiswaarden van de democratische rechtstaat die zijn gedefinieerd als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit onder kinderen behoren te garanderen en dat scholen zorgdragen voor een veilig schoolklimaat. Scholen die lijfstraffen geven of hun leerlingen vernederen voldoen absoluut niet aan deze opdracht.

Vraag 4

Zijn de hedendaagse regels en toezicht op die regels voldoende om dit soort geestelijke en fysieke mishandeling op scholen te voorkomen? Hoe weet u dat?

Antwoord 4

De wet verplicht besturen te zorgen voor veiligheid op scholen. De Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) ziet erop toe dat deze regels naar behoren worden nageleefd, dit doen zij aan de hand van scherpe kaders en processen.

Door een betrokkene bij de Platoschool wordt in de documentaire verklaard dat de inspectie op de hoogte was van de lijfstraffen toen die op de school plaatsvonden en daar nooit iets van gevonden heeft. Dit is niet in lijn met wat de inspectie zelf verklaarde toen de misstanden in 1996 aan het licht kwamen: dat zij nooit met klachten of signalen over lijfstraffen geconfronteerd waren.² Sinds 1996 zijn de kaders en processen van de inspectie flink aangescherpt. Ook zijn er aanvullende maatregelen getroffen om veiligheid op scholen te kunnen garanderen. In mijn brief aan de Kamer van 18–11 jl. heb ik aangekondigd om dit pakket aan maatregelen ten behoeve van de (sociale) veiligheid op scholen nog verder uit te breiden.³ Dat heeft onder meer betrekking op het versterken van het klachtenstelsel, het uitbreiden van de monitor sociale veiligheid, het uitbreiden van de meldplicht naar seksuele intimidatie en ernstige incidenten en het tijdig ingrijpen door de Inspectie.

Vraag 5

Hoe vaak zijn zulke of vergelijkbare excessen alsnog voorgevallen? Is in deze gevallen ook strafrechtelijke vervolging ingesteld?

Antwoord 5

De inspectie heeft mij laten weten dat er bij de vertrouwensinspecteurs geen vergelijkbare voorvallen bekend zijn of bekend zijn geweest. De inspectie maakt een jaarlijkse rapportage met daarin op hoofdlijnen uitgesplitst de bij de vertrouwensinspecteurs gemelde incidenten. De inspectie is niet (direct) betrokken bij strafrechtelijk vervolging. Slachtoffers van dergelijke praktijken kunnen zelf aangifte doen. Wel kan de inspectie besturen en scholen, maar ook ouders en leerlingen, adviseren over eventuele vervolgstappen. Navraag leert dat ook bij stichting School & Veiligheid (SSV) sinds hun officiële oprichting in 2014 nooit meldingen zijn binnengekomen van lijfstraffen of andere excessieve straffen.

² «Politie onderzoekt geweld op Platoschool», *Trouw* (28 februari 1996)

³ Kamerstuk 31 293, nr. 653

Vraag 6

Kunt u garanderen dat zoiets nooit meer gebeurt?

Antwoord 6

Ik beschouw het als een van mijn voornaamste taken om de sociale en fysieke veiligheid van leerlingen en onderwijspersoneel te waarborgen. Een garantie op het voorkomen van dit soort incidenten kan niemand geven. Wel stelt de huidige wetgeving die betrekking heeft op sociale veiligheid de nodige eisen aan besturen en scholen. Het is in die context dat ik in mijn brief aan de Kamer van 18 november 2002 heb aangekondigd om het pakket aan maatregelen ten behoeve van de (sociale) veiligheid op scholen verder uit te breiden.

Deze wetgeving wil ik verder versterken door een wettelijke meldplicht bij ernstige incidenten in te voeren. De meldplicht van besturen wordt zo uitgebreid, waardoor de vertrouwensinspectie bij meer incidenten een rol krijgt en de nodige stappen kan zetten. Onderdeel van het pakket aan maatregelen is ook de versterking van het klachtenstelsel dat dient voor leerlingen, ouders en medewerkers om officieel een klacht in te dienen bij een klachtencommissie. Daarnaast is sinds dit jaar de verplichte jaarlijkse schoolmonitoring rondom sociale veiligheid geïntensiveerd. Ook zijn de beslisregels rond herstelopdrachten aangescherpt door de standaard «veiligheid» zwaarder te laten wegen en wordt er door de inspectie een specifieke escalatieladder uitgewerkt voor sociale veiligheid. Voor alle nieuwe of herziene maatregelen geldt dat ze, naar verwachting, in 2025 in werking zullen treden.

Leerlingen, studenten en ouders kunnen zich overigens altijd in voorkomende gevallen wenden tot de vertrouwensinspectie. In de onwenselijke situatie dat dit soort incidenten zich alsnog voordoen, reageert de inspectie adequaat en resoluut. Daarnaast roep ik ook onderwijspersoneel en ouders op om actief melding te maken als zij een misstand vermoeden. Zo kan iedereen bijdragen aan een veilige leer- en werkomgeving.

Vraag 7

Kan verscherping van toezicht op bijzondere scholen, privéscholen en informeel onderwijs bijdragen aan het voorkomen van excessen?

Antwoord 7

De wet maakt onderscheid tussen de in de vraag genoemde bijzondere scholen enerzijds en privé en particuliere scholen en informeel onderwijs anderzijds. Bijzonder onderwijs is bekostigd onderwijs en daar geldt hetzelfde wettelijke kader en toezicht als in het openbaar onderwijs. Voor privé en particuliere scholen, ook wel niet-bekostigd onderwijs genoemd, geldt een beperkt wettelijk kader. De zorgplicht voor de veiligheid valt wel binnen dat wettelijke kader. Aan informeel onderwijs worden momenteel nog geen eisen gesteld.

Ik ben ervan overtuigd dat vrijwel iedereen die bij het onderwijs betrokken is het beste voorheeft met de leerlingen. Tegelijkertijd kunnen er zich excessen voordoen. Het voorkomen daarvan begint met een goed en breed gedragen veiligheidsbeleid op school, goede interne meldstructuren en een aanspreekcultuur tussen onderwijspersoneel onderling.

Extern toezicht door de inspectie is het sluitstuk hiervan. Daarom is, naast de eerder aangekondigde maatregelen, ook het intensiveren van toezicht onderdeel van de maatregelen ten behoeve van sociale veiligheid op reguliere scholen, waar ook bijzondere scholen en particuliere scholen onder vallen.

Voor informeel onderwijs heeft de inspectie vooralsnog geen bevoegdheid om toezicht te houden. Dit wringt: ook binnen het informeel onderwijs kunnen zich immers excessen voordoen en ook binnen het informeel onderwijs moeten we dit willen voorkomen. Daarom heb ik in mijn brief aan de Kamer van 18–11 jl. aangekondigd om aan de slag te gaan met een wetsvoorstel dat signaalgericht toezicht van de inspectie op informeel onderwijs mogelijk maakt. De contouren van het wetsvoorstel zullen halverwege 2023 aan de Kamer worden voorgelegd.

Vraag 8

Is aanscherping van regels nodig om dit soort excessen te voorkomen? En is dit mogelijk binnen het Nederlandse stelsel van onderwijsvrijheid?

Antwoord 8

Zoals ik in mijn eerdere antwoorden al aangaf, wordt er op dit moment veel gedaan aan de aanscherping van maatregelen ten behoeve van het voorkomen van excessen. Zie hiervoor mijn antwoord op vraag 6. Voorlopig ga ik ervan uit dat de gemaakte aanscherpingen voldoende zijn om zo'n omgeving te garanderen en om excessen op het gebied van fysieke en sociale veiligheid te voorkomen. Maar ik blijf hier scherp op. Mocht op den duur blijken dat scholen meer duidelijkheid nodig hebben dan zal ik niet aarzelen om dit in gang te zetten.